

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Keskeistä Lapinlahden kannalta yleisessä selonteossa on, että sivistyspalveluiden tulevaisuuden näkökulmasta löydetään sellaiset rakenteet, jotka mahdollistavat korkeatasoisen koulutuksen saatavuuden kaikissa Suomen osissa. Ratkaisujen tulee lisäksi olla sellaisia, että ne kiinnittyvät tarkoituksenmukaisella tavalla kunkin koulutusasteen ja -sektorin sekä tieteen ja tutkimuksen perustavoitteisiin ja oppijoiden tarpeisiin.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Visioissa keskeistä on, että kaikilla on oikeus oppia ja kasvaa sekä saada tarvitsemansa tuki ja ohjaus. Kasvatuksen ja koulutuksen lainsäädäntöön kirjattu arvopohja toteutuu yhdenvertaisesti koko Suomessa. Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Monilla alueilla alkaa olla haasteena saada riittävästi sitoutunutta opetus-, ohjaus- ja muuta henkilöstöä ja että henkilöstöllä on mahdollisuus kehittää osaamistaan säännöllisesti. Tavoitteet voidaan saavuttaa ainoastaan, mikäli osaavan ja motivoituneen henkilöstön saatavuus saadaan taattua.

Koulutus- ja tutkimusorganisaatiot luovat uusia toimintatapoja ja uudistavat osaamista ja elinkeinorakennetta valtakunnallisesti ja alueellisesti tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa. Yhteistyö työelämän kanssa tulee edelleen tiivistyä, jotta osaavan työvoiman riittävyys saadaan varmistettua.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Luonnoksen mukaan suomalaisten perusopetusikäisten oppilaiden oppimistulokset ovat laskeneet ja asenteet oppimista kohtaan heikentyneet. Lisäksi oppilaiden väliset erot ovat kasvaneet ja oppilaan taustan vaikutus oppimistuloksiin on voimistunut.

Tavoitteiksi on asetettu sivistyksellisten oikeuksien ja lapsen oikeuksien toteutuminen varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetuksessa. Palveluiden yhdenvertaisuus, saatavuus ja laatu turvataan myös koko maassa. Lisäksi tavoitteeksi on asetettu, että varhaiskasvatukseen osallistumista lisätään, lasten ja nuorten hyvinvointia parannetaan, oppimistuloksia käännetään nousuun ja oppimiseroja kavennetaan.

Toimenpiteissä oli mainittu rahoituksen uudistaminen. Rahoituksen uudistamisessa tulee turvata myös pienten kuntien edellytykset toteuttaa tasa-arvoista ja laadukasta perusopetusta. Osaltaan tavoitteiden toteutumisessa tulee tukemaan kunnissa tehtävä LAPE-työ.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Pienten kuntien mahdollisuus järjestää lukiokoulutusta myös tulevaisuudessa tulee taata. Uudistuksissa tulee huomioida, että yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa on toteutettavissa myös pienissä kunnissa, jotka sijaitsevat kaukana korkeakouluista.

Rahoituksessa tulee ottaa huomioon uudistuksista johtuvien lisääntyneiden kustannusten korvaaminen kunnille.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Vuonna 2030 vähintään 50 % nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon. Tavoitteen saavuttamiseksi aloittajien määrää korkeakoulutuksessa lisätään vuoteen 2030 saakka ja korkeakoulutukseen suunnataan tämän vaatimat taloudelliset lisäresurssit. Lisäaloituspaikat suunnataan painotetusti niille aloille ja alueille, joilla on koulutuskysyntää ja joilta työllistytään hyvin, kuitenkin huomioiden joustavuus suhteessa kysynnän ja työmarkkinoiden muutoksiin. Resurssien lisäämisessä tulee ottaa huomioon alueellinen tasa-arvo siten, että resursseja jaetaan siten, että korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta tarjotaan laajasti eri puolilla Suomea

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

Pienissä kunnissa tulee pohtia, miten palvelut saadaan toteutettua laadukkaasti ja kustannustehokkaasti väestön vähentyessä ja ikääntyessä. Tähän liittyen luonnoksessa on esitetty, että sivistystyön valtakunnallista verkostoa hyödynnetään aiempaa tehokkaammin koulutuksellisen tasa-arvon ja koulutuksen saavutettavuuden edistämässä

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Luonnoksen mukaan noin 300 000 25-59-vuotiasta on tällä hetkellä työssä, työmarkkinoiden ulkopuolella tai työttömänä pelkän perusasteen koulutuksen varassa. Tämän tilanteen korjaamisessa voi auttaa oppivelvollisuuden jatkaminen sekä toisen asteen maksuttomuus.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Luonnoksessa esitetään huoli ammattitaitoisen henkilöstön riittävydestä opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Luonnoksessa esitettyjen toimenpiteiden lisäksi tulisi kiinnittää erityistä huomiota erityisesti erityisopettajien ja koulupsykologien resurssien varmistamiseen. Opettajien työhyvinvointia tulisi lisätä ja opettajien työtaakkaa pitäisi pystyä rajaamaan kohtuulliseksi, jotta opettajan ammatin vetovoimaisuus säilyisi.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Luonnoksen mukaan taiteen perusopetuksen saavutettavuuden turvaamiseen liittyvää huolta toimijakentällä aiheuttavat mm. ikäluokkien pieneminen, muuttotappiokunnassa sijaitseminen sekä kilpailevat aktiviteetit taiteen perusopetuksen rinnalla. Lainsäädännön kehittämisessä tulee ottaa huomioon, että taiteen perusopetusta voidaan toteuttaa tasa-arvoisesti kaikkialla Suomessa.

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

Opintotuen tulee olla tulevaisuudessakin tukimuoto, joka kannustaa opintojen tehokasta suorittamista ja tutkinnon tekemistä valmiiksi

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Koulupoliittisissa linjauksissa tuli ottaa huomioon myös ne kunnat, joissa on vain yksittäisiä maahanmuuttajia varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Miten taataan henkilökunnan osaaminen näissä tilanteissa ja miten taataan lapsille yhdenvertainen varhaiskasvatus ja opetus verrattuna kuntiin, joissa on paljon maahanmuuttajia.

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

Nikulainen Ulla
Lapinlahden kunta

Mähönen Anja
Lapinlahden kunta